

אביטל כנעני היא בוגרת המדרשה לאמנות בבית ברל ובוגרת התכנית לתואר שני בבצלאל, אקדמיה לאמנות ועיצוב. אמצעי הביטוי המרכזיים שלה הם פיסול ורישום. דרכם היא בוחנת את המתח בין המסה והגודש של החומר לבין התמציתיות שלו. בשנים האחרונות עוסקת כנעני בתחריט כהמשך לפעולת הרישום. גם בתחום ההדפס היא מעלה שאלות הקשורות לפיזיות ולנוכחות אל מול שבריריותם של הדימוי ושל החומר. סדרת התצריבים שיצרה בסדנה לוכדת מצבור של קווים תחיתיים מזה, ורישום מזוקק כנגד האקוויטינטה השחורה או הנייר הלבן מזה. לעתים משטחי האקוויטינטה עצמם הם המסה. למתח העקרוני הזה נוסף גם מרכיב התנועה המופיע תמיד בעוצמה זו או אחרת וכחלק בלתי נפרד מהיצירה. זוהי תנועה שנדמה כי ניתן לשמוע את רחשיה עוברים בתוך העבודות, בחיכוך של שאריות העץ זו בזו, בהצטלבויות הקווים אלה באלה.

אירנה: כיצד היית מתארת את הקשר בין מסה לתנועה ביצירתך, וכיצד התנועה שזוררה בה ועוברת מן הפיסול, דרך הרישום אל התצריבים?

אביטל: התנועה היא אחד האלמנטים המרכזיים בעבודה שלי, תנועה הנובעת באופן מהותי מהגוף, ממשקלו, מתנועתו, מאופן תגובתו, מוגבלותו, רצונו. יש מספר תנועות או אלמנטים מובילים: היד (הרושמת), כיוון התנועה שלה, המנעד שלה שבין שליטה לשחרור, רמות הרגישות ותשומת הלב שלה; הגוף, כמוביל תנועה קדימה או מלמעלה כלפי מטה, נופל / מוטה / שוכב / מת / מפרפר; הראש, איבר כבד מאוד ביחס לגודל שלו, גם מוביל תנועה, נופל, יוצא משליטה (אחיזה, חשיבה שכלית מול הפיזיות של הראש); השיער, כמהות נפרדת מהגוף, שוב יוצא מכלל שליטה, פרא, סבוך ובלתי ניתן להגדרה, מקיים יחסי עטיפה / עצמאות עם הראש.

בתצריבים האחרונים, שבהם האקוויטינטה מהווה חלק מסתי, היה לי עניין דווקא בריחוף שאכן המסה של האקוויטינטה היא יותר סמיכה, כמו ערפל, ופחות מתמודדת מול כוח הכבידה. כאן התנועה קשורה ליד, לחזרתיות שמוציאה אותה מפעולת ההעתקה ומייצרת כיוון. כיוון זה דבר חשוב. בתחריטים השחורים הקווקווים נאספים לכדי הצטברות שיש לה כיוון יותר משיש לה משקל או מסה.

אירנה: הדימויים שלך חמקמקים – בפסלים הם מרומזים בלבד, כמעט פרי תשוקתו הבלתי נמנעת של המתבונן האנושי למצוא שכמותם, ואילו ברישומים ובתצריבים דימויי השדה והשלף – כהצטברות וכיחידים – נוכחים מאוד, אם ברישומיותם ואם במשקלם. נוכחות זו לצד ההיבטים הפורמליסטיים של עבודתיך לוכדת את הקשר בין אדם ותרבות לבין טבע, קשר המאופיין באיזודאות, בארעיות, בתלישות וביופי. נראה כי את בוחנת כל העת את עוצמתו ואת סיבו של הקשר הזה – השלם אל מול הפרגמנטרי.

אביטל: החשיבה שלי על פי רוב היא של שלם ובעיקר של אחד / מונו / מונוליתי / גוף / ראייה רחבה ופחות מפרקת. הפירוק בהחלט קיים, אבל הוא בתוך השלם, כלומר השלם הוא שבור, מת, מפורק, או בכלל התהווה מפיסות שפורקו ואז חוברו יחד. אבל זה מאוד שונה מבחינתי נגיד מפעולת עריכה של קולנוע ווידאו, שבה הסיפור הראשוני מפורק לפרגמנטים ומורכב מחדש. בעבודתי אין עלילה שניתן לחתוך לסצינות, אלא היא ישות אחת שמכילה את הפירוק שלה. אני תופסת גוף וטבע באופנים דומים, כלומר מחשבה על שיח זרוק לצד הדרך או מחשבה על גופה זרוקה לצד הדרך דומות (גופה כבדה יותר, שיח מתגלגל וממשיך הלאה). ההתבוננות בטבע היא רחבה ואינה מושתתת למשל על התחקות אחר המבנה הבוטני של הצמח. היחס ביני או בין אדם לבין הטבע הוא יותר פיזי מאשר ויזואלי, אף על פי שזה משפט בעייתי לומר.